

Het bijzondere kerstfeest van Papa Panov

Het is stil in het kleine huisje van schoenmaker Panov. Af en toe kijkt hij uit het raam. Hij zucht maar eens. Het begint alweer donker te worden. Hij ziet allemaal mensen voorbij lopen, op weg naar huis. De meesten zwaaien naar hem. In het dorp noemt iedereen hem: Papa Panov. Voor iedereen heeft hij een vriendelijk woord. Papa Panov is niet rijk. Het enige wat hij heeft, is het kleine huisje met één kamer, waarvan het raam uitkijkt op de Dorpsstraat. In die ene kamer woont hij, slaapt hij en maakt hij schoenen. Toch is hij ook niet erg arm. Hij heeft alle gereedschappen die een schoenmaker nodig heeft, een prachtige gietijzeren kachel om zijn eten op te koken en een fijne rieten stoel om in te zitten en een beetje te dommelen. In de hoek staat een bed met een heerlijke warme lappendeken en een olielampje, dat een gezellig licht verspreidt als het donker wordt.

En schoenen maken kan hij als de beste! Elke dag komen er mensen die nieuwe schoenen willen laten maken of hun oude schoenen willen laten opknappen. Papa Panov heeft genoeg om brood te kopen bij de bakker, koffie bij de kruidenier en heerlijke kool bij de groenteman.

Papa Panov is tevreden. Tenminste... meestal. Meestal glinsteren zijn ogen door zijn kleine ronde brilletje en loopt hij te zingen en te fluiten.

Maar vandaag is het anders. Papa Panov staat verdrietig voor het raam van zijn winkeltje. Hij denkt aan zijn vrouw. Ze is lang geleden gestorven. Zijn kinderen zijn allemaal groot geworden en ze zijn ergens anders gaan wonen. Door het raam ziet hij nu de mensen naar huis gaan. Het is Kerstavond. Terwijl hij staat te mijmeren, buigt Papa Panov zich iets voorover. Overal ziet hij gezellige huizen. Hij hoort het gelach, het enthousiaste geroep en gegil van de kinderen. Door de kieren van de deur ruikt hij de vage geur van gebraden vlees.

“Och, och,” zucht Papa Panov en terwijl hij aan de punten van zijn lange grijze snor trekt, schudt hij langzaam zijn hoofd. “Och, och.” Er is niemand die deze avond de schittering in zijn ogen achter het kleine ronde brilletje terug brengt.

Met een diepe zucht doet hij de olielamp aan en pakt een oud, bruin boek van de boekenplank. Hij schuift zijn rieten stoel bij de kachel en zakt er langzaam in. Hij begint te lezen. Nee, lezen kan hij niet best. Hij heeft nooit in de schoolbanken gezeten. Langzaam glijden zijn vingers langs de regels en ontcijfert hij wat er staat.

Hij leest het verhaal van Kerst. Hij leest hoe het Kind Jezus werd geboren. Niet in een veilig en warm huis, maar in een stal, omdat er in de herberg geen plaats was.

“Och, och,” mompelt Papa Panov en opnieuw trekt hij aan de punten van zijn snor. “Waren ze maar hier gekomen. Dan hadden ze in mijn lekkere bed kunnen slapen en ik zou dat kleine jongetje hebben toegedekt met mijn warme lappendeken.” Hij staat op en pookt het vuur wat op. Buiten wordt het mistig

en nog donkerder. Hij draait de olielamp iets hoger en schenkt een kop koffie voor zichzelf in. Opnieuw pakt hij het boek en leest verder. Hij leest over de rijke wijze mannen die een lange reis maakten om het kleine Kindje geschenken te brengen: goud en heerlijk ruikende specerijen.

“Och, och,” zucht Papa Panov, “als Jezus hier zou komen, zou ik niets hebben om aan Hem te geven.” Hij kijkt het kleine kamertje eens rond en ineens beginnen zijn ogen te glimmen. Ja! Toch wel. De pretlichtjes dansen achter zijn ronde brillenglazen. Op die boekenplank... Zo snel als het gaat, staat hij op en pakt van de plank een stoffige doos met een touwtje er om. Hij maakt de doos open en haalt er een paar hele kleine schoentjes uit. Hij neemt in elke hand een schoentje en bekijkt ze langdurig. Het zijn de mooiste schoentjes die hij ooit gemaakt heeft. “Die zou ik hebben gegeven,” mompelt hij tenslotte en stopt ze weer in de doos. Hij schuifelt weer terug naar zijn stoel en begint weer te lezen. Of het nu van de warmte komt, of omdat hij gewoon moe is, maar het duurt niet lang of de magere vinger van Papa Panov glijdt van de bladzijde, het brilletje zakt van zijn neus en hij valt in slaap. Buiten wordt de mist steeds dikker. Vage figuren glijden langs het raam, maar de oude schoenmaker dommelt en snurkt zachtjes.

En terwijl hij slaapt, lijkt het wel of zijn gedachten doorgaan. “Papa Panov! Papa Panov!” Het lijkt wel of hij een stem hoort die zijn naam roept. Hij kijkt om zich heen, maar ziet niemand. “Papa Panov! Je wenste dat je Me zou kunnen zien, toch? Je wenste dat Ik bij je gekomen was en dat je Me een geschenk kon geven, toch? Kijk morgen naar me uit, want Ik kom!” Met een schok wordt Papa Panov wakker. Hij wrijft zijn ogen uit en gaat met een schok rechtop zitten. De kachel is bijna uit. Buiten hoort hij de klokken van de kerk luiden. Het is Kerst. “Hij was het,” zegt de oude man tegen zichzelf, “het was de Heere Jezus Die tegen mij sprak.”

Nadenkend trekt Papa Panov aan de krullen van zijn snor. “Misschien was het alleen maar een droom. Maar dat geeft niet. Morgen zal ik goed opletten. Ik hoop dat Hij komt. Hoe zal Hij er uit zien?” Peinzend schudt de oude man zijn hoofd. “Och, och... ik zal goed op moeten letten.”

Die nacht gaat Papa Panov niet naar bed. In zijn hoofd staan zijn gedachten niet stil. Moet hij niet het huis een beetje opruimen? Maar dan heeft hij geen tijd om naar het raam te kijken om te zien of Hij voorbij komt. Hij wil geen enkele voorbijganger missen. Minuut na minuut kruipt de nacht voorbij en langzaam komen de eerste zonnestrallen over de heuvel. Het eerste morgenlicht verlicht de keien van de Dorpsstraat. Maar er is nog niemand gekomen.

“Ik zal maar eens een lekkere pot koffie maken voor mijn kerstontbijt,” zegt Papa Panov opgewekt tegen zichzelf. Hij stookt de kachel op en maakt een dampende pot koffie. En intussen houdt hij het raam steeds in de gaten.

Eindelijk, eindelijk komt er iemand aan door de bochtige straat. Papa Panov drukt zijn gezicht tegen het bevroren raam. Zijn hart bonkt. Zou dit Jezus zijn? Maar dan doet hij teleurgesteld een stapje terug. Papa Panov kent hem wel. Het is de oude straatveger. Elke week komt hij langs met zijn bezem en kruitwagen. Ja, zelfs met Kerst.

Papa Panov voelt zich van binnen een beetje boos worden. Hij heeft wel wat anders te doen dan op de uitkijk te staan naar een straatveger. Hij wacht op de Koning, op Jezus! Hij draait zich ongeduldig van het raam af en wacht tot de kromgebogen straatveger voorbij is. Maar als hij weer uit het raam kijkt, staat de straatveger aan de overkant, recht tegenover zijn winkel. De man heeft zijn kruitwagen neergezet, wrijft met zijn handen en stampet met zijn voeten. Papa Panov krijgt toch medelijden met hem. Wat ziet die

arme man er koud uit. En stel je toch eens voor: werken op eerste Kerstdag... Papa Panov tikt tegen het raam, maar de oude man hoort niks. Daarom loopt hij naar de deur. "Hé!" roept hij. "Hé, oude man!" De straatveger kijkt bezorgd om zich heen. De mensen zijn meestal niet zo vriendelijk tegen hem, maar nu ziet hij de vriendelijke lach van Papa Panov. "Heb je trek in een kop koffie?" roept Papa Panov. "Je ziet er uit of je half bevroren bent."

De straatveger laat zijn kruiwagen in de steek. "Graag," zegt hij, terwijl hij het kleine winkeltje binnenkomt. "Erg vriendelijk van u, erg aardig."

Papa Panov roert in de grote koffiepot op de kachel. "Ach, het is het minste wat ik kan doen. Het is tenslotte Kerst." De oude man snuift... "Ach, ik heb van Kerst niets te verwachten." Hij pakt de mok koffie aan van Papa Panov en schuifelt dichterbij de kachel om zich te warmen. Papa Panov gaat weer op zijn plaats staan bij het raam en kijkt links en rechts uit over de straat. "Verwacht je bezoek? Moet ik weer gaan?" Papa Panov schudt zijn hoofd: "Nee. Ik... nou... Zeg, heb je wel eens van Jezus gehoord?" De oude straatveger kijkt hem met grote ogen aan. "Dat is toch Dezelfde als God?" vraagt hij. Papa Panov reageert niet... het is even stil. En dan ineens zegt Papa Panov: "Hij komt vandaag." De oude man staart hem nog verbaasder aan en veegt langzaam zijn neus af aan de mouw van zijn jas. Papa Panov vertelt wat er gebeurt is. "Daarom sta ik hier op de uitkijk voor hem," besluit hij zijn verhaal. De straatveger zet zijn kopje neer en schudt zijn hoofd. "Veel geluk gewenst," zegt hij terwijl hij weer naar de deur sjokt, "en bedankt voor de koffie!" Voor de allereerste keer glimlacht de straatveger. Daarna loopt hij snel de straat weer op, pakt zijn kruiwagen en verdwijnt.

Papa Panov staat in de deuropening en kijkt de straatveger na. Het heldere winterzonnetje schijnt inmiddels het kleine huis in en geeft zelfs wat warmte. Er zijn nu meer mensen op straat. Een paar dronken mannen wankelen naar huis. Families in hun mooiste kleding haasten zich over de straat naar de kerk of naar familie en vrienden om Kerst te vieren. Ze knikken en glimlachen tegen Papa Panov. De oude schoenmaker knikt en glimlacht terug. Nee, met niemand knoopt hij een praatje aan. Hij wachtte op Iemand anders...

Op het moment dat hij de deur dicht wil doen, komt er iemand aanlopen. Het is meer strompelen dan lopen. Een jonge vrouw loopt dicht langs de muur met een baby in haar armen. Ze is mager en ziet er vermoeid uit. Papa Panov kijkt haar aan. Ze is bijna zijn deur voorbij, als hij opeens zegt: "Kom even binnen en warm je bij het vuur." De vrouw kijkt verschrikt op en even lijkt het of ze weg wil rennen. Maar ze ziet de pretlichtjes in de ogen van de schoenmaker. "Wat aardig van u," zegt ze zacht als hij opzij stapt om haar binnen te laten. Papa Panov haalt zijn schouders op. "Ach, het is niks bijzonders. Ik vond je er zo koud uit zien. Moet je nog ver?" "Ik moet naar het dorp verderop," zegt de vrouw. 'Ongeveer zeven kilometer. Ik heb bij de molen gewoond, maar heb geen geld meer om de huur te betalen. Daarom ga ik naar mijn nicht om te vragen of ik bij haar kan wonen.'

Papa Panov loopt naar de kachel. "Wil je wat brood en soep?" De vrouw schudt trots haar hoofd. "Wil je dan een beetje warme melk voor je kindje?" en hij neemt het kind over uit haar armen. Hij warmt de melk en voert het kind op zijn schoot. Het kind lacht en kraait van plezier en spartelt met zijn beentjes.

"Och, och," zegt Papa Panov hoofdschuddend, "het arme kind heeft geen schoentjes aan." De jonge vrouw kijkt hem verdrietig aan: "Ik kan ze niet voor hem kopen."

Opeens komt er een gedachte op bij de oude schoenmaker. Maar nee... dat kan toch niet... Hij probeert de gedachte van zich af te zetten, maar telkens moet hij er aan denken. Telkens wordt zijn blik getrokken

naar de boekenplank. Hij staat op en pakte de doos van de plank. Die schoentjes, die prachtige schoentjes die hij zo lang geleden gemaakt heeft, passen het kind precies. Alsof hij ze voor dit kind gemaakt had. Maar... zou hij ze wel weggegeven...? Ineens zegt hij: "Jij mag ze hebben." De jonge vrouw is overgelukkig. "Hoe kan ik u ooit bedanken?" roept ze blij. Maar Papa Panov hoort haar niet eens. Hij kijkt bezorgd naar buiten. Hij is zo druk geweest met de warme melk voor het kindje... Zou Jezus voorbij gekomen zijn, terwijl hij zo druk was?

'Is er iets?' vraagt de jonge vrouw. De oude schoenmaker houdt zijn blik gericht op het raam: "Heb jij wel eens gehoord van Jezus?" De vrouw knikt. "Hij komt vandaag bij mij," zegt Papa Panov zacht. "Dat heeft Hij beloofd." En hij vertelt over de droom die hij heeft gehad. De jonge vrouw luistert geduldig, van het begin tot het einde. Ze kijkt hem aan. Het klinkt allemaal nogal ongeloofwaardig, maar ze klopt de oude schoenmaker vriendelijk op zijn hand: "Ik hoop dat uw droom uitkomt. U verdient het, alleen al omdat u zo goed bent geweest voor mij en mijn kind." Dan staat ze op en vervolgt haar tocht.

Papa Panov doet de deur achter haar dicht. Weet je wat... hij gaat alvast een pan koolsoep klaarmaken voor het avondeten. Terwijl de soep op het vuur staat, loopt hij steeds naar het raam en naar de deur. De uren verstrijken. Mensen lopen voorbij, maar Jezus, de geboren Koning ziet hij niet. En langzaam aan begint hij te twijfelen... zou het dan toch niet waar geweest zijn? Zou het zomaar een droom geweest zijn? De vrolijke twinkeling verdwijnt uit zijn ogen. Of... zou Hij wel langs gelopen zijn, maar was hij toen druk bezig met de melk voor het kleine jongetje? Of is Hij misschien langs gekomen toen hij net het vuur opstookte om de soep te koken? De oude schoenmaker kan niet langer stil zitten.

Hij doet de deur open en gaat in de deuropening staan. Hij kijkt naar buiten. Naar links... naar rechts. Allerlei mensen lopen zijn winkeltje voorbij: kinderen, oude mannetjes, bedelaars, omaatjes. Het zijn bijna allemaal vrolijke mensen. Hij glimlacht tegen hen en aan de bedelaars geeft hij een geldstuk of een stuk brood. Maar wie hij ook ziet... Jezus ziet hij niet.

Het begint te schemeren. Papa Panov zucht. De moed zinkt hem steeds verder in de schoenen. De grijze decembermist kruipt langzaam de straat in en al snel kan hij de mensen niet meer onderscheiden die voorbij het raam lopen. Verdrietig steekt de oude schoenmaker de olielamp aan, stookt het vuur op en maakt het eten verder af. Telkens blijft zijn blik gericht op het grote raam. Maar nee... hij heeft het gedroomd.

Hoofdschuddend ruimt hij de spullen van het eten op. Teleurgesteld en verdrietig laat hij zich in de grote rieten stoel zakken. Was het dan toch niet waar? Hij pakt het boek, maar zijn hart en zijn ogen zijn te moe om te woorden op de bladzijden te lezen. "Het was dus toch alleen maar een droom," zegt hij verdrietig in zichzelf. "Ik wilde het zo graag geloven. Ik wilde zó graag dat Hij zou komen." Achter de ronde brillenglazen wellen twee dikke tranen die zijn ogen vullen.

Hij moet toch maar eens een stukje lezen... Met zijn oude rimpelige vingers doet hij het boek weer open. Hij begint zomaar ergens te lezen. Zijn vingers gingen langs de woorden:

En wanneer de Zoon des mensen komen zal in Zijn heerlijkheid, en al de heilige engelen met Hem, dan zal Hij zitten op den troon Zijner heerlijkheid.

En voor Hem zullen al de volken vergaderd worden, en Hij zal ze van elkander scheiden, gelijk de herder de schapen van de bokken scheidt.

En Hij zal de schapen tot Zijn rechter hand zetten, maar de bokken tot Zijn linker hand.

Alsdan zal de Koning zeggen tot degenen, die tot Zijn rechter hand zijn: Komt, gij gezegenden Mijns Vaders! beerft dat Koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld.

Want Ik ben hongerig geweest, en gij hebt Mij te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest, en gij hebt Mij te drinken gegeven; Ik was een vreemdeling, en gij hebt Mij geherbergd.

Ik was naakt, en gij hebt Mij gekleed; Ik ben krank geweest, en gij hebt Mij bezocht; Ik was in de gevangenis, en gij zijt tot Mij gekomen.

Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden, zeggende: Heere! wanneer hebben wij U hongerig gezien, en gespijzigd, of dorstig, en te drinken gegeven?

En wanneer hebben wij U een vreemdeling gezien, en geherbergd, of naakt en gekleed?

En wanneer hebben wij U krank gezien, of in de gevangenis, en zijn tot U gekomen?

En de Koning zal antwoorden en tot hen zeggen: Voorwaar zeg Ik u: Voor zoveel gij dit een van deze Mijn minste broeders gedaan hebt, zo hebt gij dat Mij gedaan.

En dan moet Papa Panov ineens terugdenken aan deze dag. In zijn gedachten ziet hij ze weer voor zich: de straatveger en de jonge vrouw met haar kind; alle mensen die hij deze dag gezien en gesproken heeft. En het lijkt alsof Iemand tegen hem zegt: "Heb je Mij niet gezien, Panov? Ik had honger en jij gaf Mij te eten. Ik had dorst en jij gaf Mij te drinken. Ik was koud en jij liet Mij binnen." En nog een keer leest Panov die laatste zin: *Voor zoveel gij dit een van deze Mijn minste broeders gedaan hebt, zo hebt gij dat Mij gedaan.*

Nu rollen er opnieuw tranen over de wangen van Papa Panov. "Och, och..." zucht hij, terwijl hij aan de punten van zijn snor trekt. "Hij is dus toch gekomen."

- Naar een oud verhaal van de Russische schrijver Leo Tolstoj, bewerkt door Jaco Pons